

CSALÁDTIPIOLÓGIA

A család fogalma

❖ együtt élő
kiscsoportokat,
amelynek tagjait vagy
házassági kapcsolat,
vagy rokoni, vérségi
kapcsolat köt össze

❖ elsődleges
szocializáció színtere

Élethely szerinti:

❖ Falun élő családok:

- ✓ kevesebb lakós tartozik ide
- ✓ idősebbek
- ✓ szomszédi, rokoni viszonyok erősebbek
- ✓ gyakori a városba költözés
- ✓ kisebb a munka-, szórakozás és művelődés lehetősége
- ✓ továbbtanulás: utazniuk kell
- ✓ követik a tradíciót
- ✓ nyugodtabb a környezet
- ✓ lehetőség saját részükre termelni/ tenyészteni

❖ Városban élő családok:

- ✓ több lakós él városban
- ✓ fiatalabbak
- ✓ kevésbé tartják a rokoni kapcsolatot
- ✓ ritkán költöznek falura
- ✓ nyitott – munka, szórakozás
- ✓ helyben tanulnak
- ✓ Modern életmód
- ✓ zajosabb a környezet
- ✓ Fogyasztói magatartás

Foglalkozás szerinti típusok:

- ❖ **Paraszt család - az egyetlen megélhetést biztosító forrás** a földművelés vagy/és az állattenyésztés. Élethely: falu, tanya, kisváros pereme
- ❖ **Munkáscsalád - Élethely a város, ipar negyedek.**
A nők is dolgoznak, ezért csökken a családon belüli hierarchia, de a munkában töltött idő miatt a gyerekek többet vannak saját kortársaikkal és az iskolában, mint otthon
- ❖ **Iparoscsalád – a hagyományosak megszűnőfélben vannak (rezes, kosárfonó, cégtáblafestő, söprűs), egyesek maradtak (aranyműves, órás), új vállalkozók jelentek meg: autóápoló, számítástechnikai szolgáltató, személy- és vagyonvédelem**

❖ **Értelmiségi családok**

- kutatások által bizonyított, hogy az iskolában a szülők iskolai végzettsége jelentősen meghatározza, hogy a tanuló milyen középiskolába, majd főiskolán vagy egyetemen tanul tovább
- drog- veszélyeztetettebbek a jobb családi háttérrel rendelkezők és a csonka családban élő gyerekek

❖ **Vállalkozó családok**

- több szakmát ismerő, jó szociális tőkével rendelkező, magasabb iskolai végzettségű csoportokból kerülnek ki.
- munkanélküliség
- kisvállalkozások egy jelentős része családi vállalkozás, mert a házas vállalkozók 60% -ban a házastárs segít

❖ **Munkanélküli családok**

- **A kétkeresős családmódel válsága; nehéz helyzetben azok a családok, ahol a férj munkája szűnt meg - munkanélkülivé vált férfiak önképe megrendült, mint családfenntartóké**
- **növekszik az alkoholizmus, a különféle egészségkárosodások mértéke**
- **falvak - kedvezőtlen és költséges a közlekedés; visszatérés a háztáji foglalkozáshoz, piacozás, feketézés**
- **városban - az ipari munkahelyek kilencvenes évekbeli radikális leépülése (tulajdonjogi szerkezetváltás) kiváltotta a kényszervállalkozást**

A családban együttélő generációk számát tekintve (tagok száma szerint):

- ❖ Nukleáris család, családmag vagy teljes család
- két szülő és legalább egy gyermek
- lehet: kiscsalád (1-2 gyerek), vagy nagycsalád (3 vagy több gyerek)

Antalóczy Tímea szociológus:

- regionális különbségek
- legalább három gyermekre van szükség
- A többgyermekes családnak mik az előnyei? *„Nekem mindenem megvan! Van öcsém, bátyám, húgom és néném. És én azt hiszem, ez a minden!”*

❖ Nagycsalád vagy több generációs:

- a családtagok között egyenes ági, vérségi kapcsolat van.
- ritka a 3-tól többgyemekes család

❖ Csonkacsalád

- egyszülős családtípus - okok:
- halál, válás, elköltözés, egyedülálló személy gyermeket vállal vagy fogad örökbe.
- Statisztikai adatok szerint: a válások háromnegyedét nők kezdeményezték

➤ *Egyszülős* - a magyar családok 17%-a

➤ *Leányanyák-*

1990-ben az összes születések 13%-a,

1997-ben már 24,8%-a származott nem házas nőktől.

A 20 évesnél fiatalabb anyák gyermekeinek több mint a fele születik házasságon kívül.

➤ Egyszemélyes háztartás, ahol a fiatal férfi él egyedül: 11% .

Mozaikcsalád

Mozaikcsaládnak nevezzük azt a családot, amikor legalább az egyik felnőttnek van az előző házasságából gyermeke.

Megjelenik a mozaik-anya és a mozaik-apa szerepkör, illetve lehetnek féltestvérek.

Magyarországon az ezredfordulót megelőző években átlagosan 40-45 ezer házasságkötés történt, és valamivel több, mint feleannyi válás. A kötések száma minden évben csökken, a válásoké emelkedik.

Becslések szerint ma a háztartásoknak legalább a harmada mozaik-jellegű, és több százezer kiskorú gyermek él mozaikcsaládban.

Életmód szerinti családtípusok:

- ❖ **Tradicionalis-hagyományos**
- **Férj - dolgozik, kifelé kommunikál, közéleti személy**
- **Feleség -gondoskodik a háztartásról (napi ellátás, a gyerekek, az otthon)**

- **Az ipari forradalom ezt megváltoztatta - a nők üzembeállítása megsokszorozta a termelhető értéket, ezzel együtt megnövekedett az ipari termelésben foglalkoztatottak száma, de a bérek összege csökkent.**

- **A megélhetéshez a férfiak bére nem volt elegendő - szükségessé vált a nők munkába állítása is**

❖ A modern család

- Mára a kétkeresős család lett az általános.
- A női munkavállalás okai:
 - kulturális hatások
 - előretörés a felsőbb fokú oktatásban
 - családi költségvetés növelése, anyagi szükségyszerűség
- Sok férfi úgy éli meg feleségének munkavállalását, mint saját presztízscsökkenését.

- *A partnerválasztásban gyengült a szülők meghatározó szerepe*
- A házasságkötés nélküli *együttélési formák* kialakulása

❖ **Jogilag rendezetlen párkapcsolat - élettársi kapcsolat**

- házasságkötés nélkül élnek együtt, ahol kevés gyermek születik ilyen családi állapotból
- házasság népszerűségének csökkenése
- a társadalomban az élettársi kapcsolat megítélése, elfogadottsága változik.

Összefoglaló a család típusairól

1. **Házasság szerint:**
 - **Monogám család:** egy férfi és egy nő házassága
 - **Poligám család:** egy férfi házassága több nővel (**poligámia**), egy nő házassága több férfival (**poliandria**).
2. **A szerint, hogy a házastársat melyik közösségből választják ki:**
 - **Endogám:** a házastársak ugyanabból a közösségből származnak (primitív népeknél)
 - **Egzogám:** a házastársak nem ugyanazon közösség tagjai.
3. **A családban együtt élő generációk számát tekintve:**
 - **Nukleáris család,** vagy **családmag:** a szülők és a gyerekek élnek együtt
 - **Nagycsalád:** nagyszülők, szülők és gyermekek
 - **Csonkacsalád:** elvált szülők, az anya, vagy az apa neveli a gyermeket.
 - **Mozaikcsalád.**
4. **A hatalmi viszonyok megoszlása szerint:**
 - **Matriarchális család:** a vagyon az anya ágán öröklődik
 - **Patriarchális család:** a hatalom folyamatossága apa ágon

Köszönöm a figyelmet!

